

Asia: VM053:00/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Etelä-Suomen aluehallintoviraston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Valtiovarainministeriö on pyytänyt 30.6.2025 lausuntoa diaarinumerolla VM053:00/2024 luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Etelä-Suomen aluehallintovirasto (jäljempänä aluehallintovirasto) on toimittanut 27.6.2025 edellisen kerran kommentit valtiovarainministeriölle rahanpesulain kokonaisuudistusta koskevaan luonnokseen hallituksen esitykseksi ja tuo tässä lausunnossaan esille seikat, jotka tulisi edelleen huomioida lausuntokierroksella ja jatkovalmistelussa. Aluehallintovirasto varaa mahdollisuuden lausua näkemyksensä myös jatkovalmistelussa.

Hallituksen esityksen luonnokseen 30.6.2025 on kirjattu sivulle 74 rahanpesuasetuksen III luvun 19 artiklan 1 kohtaan viitaten, että ilmoitusvelvollisten on sovellettava asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä muun muassa seuraavissa tilanteissa: a) aloittaessaan liikesuhteen; b) suorittaessaan yksittäisen liiketoimen, joka on arvoltaan vähintään 10 000 euroa tai vastaava määrä kansallisena valuuttana, riippumatta siitä, suoritetaanko liiketoimi yhtenä suorituksena vai toisiinsa kytköksissä olevina suorituksina, tai joka ylittää 9 kohdan nojalla säädetyn matalamman arvon. Rahanpesuasetuksen mukaan liikesuhteella tarkoitetaan liiketoiminnallista, ammatillista tai kaupallista suhdetta, joka on yhteydessä ilmoitusvelvollisen ammatilliseen toimintaan ja joka on muodostettu ilmoitusvelvollisen ja asiakkaan välille, myös ilman kirjallista sopimusta, ja jonka otaksutaan yhteyden muodostamishetkellä olevan toistuva tai pysyvä tai muuttuvan myöhemmin sellaiseksi. Kyseinen määritelmä viittaa liikesuhteen pysyväisluonteeseen. Toisaalta esitysluonnoksessa yksittäiselle liiketoimelle on kirjattu euromääräinen kynnyсарvo. Todettakoon,

että aluehallintoviraston valvomilla toimialoilla yksittäisiä ja kertaluontoisia toimeksiantoja suoritetaan hyvin paljon. Tähän asti useilla toimialoilla aluehallintovirasto on katsonut, että kertaluontoisenkin toimeksiannon vastaanottamalla tai suorittamalla ilmoitusvelvollinen on perustanut nykyisen rahanpesulain tarkoittaman vakituisen asiakassuhteen, jolloin asiakkaaseen on tullut kohdistaa rahanpesulain edellyttämät asiakkaan tuntemistoimet. Aluehallintovirasto kiinnittää huomiota hallituksen esitysluonnoksessa liikesuhteen ja yksittäisen liiketoimen määritelmien selkeyttämiseen, jotta näiden käsitteiden tulkinnanvaraisuus ei vaikeuttaisi valvonnan toteuttamista tai rajaisi toimijoita liiallisesti rahanpesulain soveltamisalan ulkopuolelle, mikä taas heikentäisi rahanpesulain tavoitteiden eli tehokkaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen toteutumista.

Aluehallintovirasto korostaa edelleen, että hallituksen esityksessä selvennettäisiin sitä, milloin kyse on liikesuhteesta. Siinä tulisi kuvata konkreettisin esimerkein, onko esimerkiksi päivän tai muutaman päivän kestävässä, kynnysarvon alittavassa toimeksiannossa asiantuntijapalveluissa kyse liikesuhteesta, jolloin ilmoitusvelvollisen olisi noudatettava asiakkaan tuntemistoimia. Vertailutietona edelliseen esimerkeissä tulisi myös esittää, milloin 10 000 euron kynnysarvon täyttävä liiketoimi katsotaan tosiasiallisesti yksittäiseksi eikä tällöin yhteys asiakkaaseen ole ajallisesti toistuva tai pysyvä tai myöhemmin muuttuva sellaiseksi. Myös jälkimmäisessä tilanteessa asiakkaan tuntemistoimia olisi noudatettava. Esimerkit hyödyttäisivät niin ilmoitusvelvollista kuin valvojaakin pysyvämmän liikesuhteen ja yksittäisen liiketoimen tunnistamisessa, minkä jälkeen voitaisiin perustellummin tarkastella esimerkiksi yksittäiseen liiketoimeen liittyvän kynnysarvon täyttymistä yhtenä suorituksena vai toisiinsa kytköksissä olevina suorituksina.

Aluehallintoviraston valvomien toimialojen osalta esimerkiksi oikeudellisten palveluiden tarjoajien toimeksiannot saattavat valtaosan osalta olla kertaluonteisia toimeksiantoja, joissa vähintään 10 000 euron kynnysarvo ei täyty. Tällainen toimeksianto voi olla muun muassa perukirjan tai kauppakirjan laatiminen silloin, kun toimitaan asiakkaan puolesta tai lukuun taloudelliseen toimintaan tai kiinteään omaisuuteen liittyvissä liiketoimissa. Uuden sääntelyn myötä tulisi pohdittavaksi, otaksutaanko asiakassuhteen tai toimeksiannon sen muodostamishetkellä olevan toistuva tai pysyvä. Samoin aluehallintovirasto on katsonut, että perintätoimiston toimeksiantaja-asiakkaat tulevat perintätoimiston vakituiseksi asiakkaiksi silloin, kun ilmoitusvelvollinen solmii asiakkaan kanssa toimeksiantosopimuksen. Aluehallintovirasto esittää huolensa siitä, jäisikö tällaisissa tapauksissa ilmoitusvelvollisen arvioitavaksi ja päätettäväksi, otaksuuko tämä liiketoiminnallisen, ammatillisen tai kaupallisen suhteen muodostuvan toistuvaksi, pysyväksi tai muuttuvan myöhemmin sellaiseksi. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan käytännössä tämä voisi jopa kannustaa toimijoita kiertämään rahanpesulain velvoitteita näennäisin perustein, heikentää lain ensisijaista tarkoitusta sekä hankaloittaa valvontaa.

Aluehallintovirasto on ehdottanut aikaisemmin, että luonnokseen hallituksen esitykseksi lisättäisiin selvytyden vuoksi 5 luvun 26 §:ään valvojia koskevan säännöksen yhteyteen maininta myös muista oikeudellisten palveluiden tarjoajista varsinaisten asianajajien lisäksi, koska luonnoksessa esimerkinomaisesti esitetään, mitkä asianajajien toimeksiannoista ovat sellaisia, jotka jäävät rahanpesulain soveltamisalan ulkopuolelle, kun kyse ei ole taloudelliseen toimintaan tai kiinteään omaisuuteen liittyvistä liiketoimista. Luonnokseen hallituksen esitykseksi sivulle 160 on kirjattu, että

myös muiden oikeudellisten palveluiden tarjoajien osalta tulee arvioida tapauskohtaisesti rahanpesulain piiriin kuulumista eli toimitaanko tällöin asiakkaan puolesta tai lukuun taloudelliseen toimintaan tai kiinteään omaisuuteen liittyvissä liiketoimissa.

Edelliseen viitaten hallituksen esitysluonnoksessa sivulla 159 todetaan, että ”Taloudelliseen toimintaan liittyvillä liiketoimilla tarkoitetaan laissa sellaisia asianajotoimeksiantoja, joissa luodaan olosuhteet asiakkaan varojen siirtämiseksi tai joissa tapahtuu varojen siirtoa. Kiinteään omaisuuteen liittyvät liiketoimet tarkoittavat puolestaan kiinteän omaisuuden vaihdantaa eli kiinteistöjen ostamista, myymistä ja vaihtamista. Rahanpesulain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät sellaiset asianajajan toimeksiannot, joissa ei ole kyse taloudelliseen toimintaan tai kiinteään omaisuuteen liittyvistä liiketoimista. Tällaisia soveltamisalan ulkopuolelle jääviä toimeksiantoja ovat esimerkiksi erilaisten politiikka-asiakirjojen, kuten esimerkiksi tietosuojadokumentaation tai compliance-selvitysten laatiminen taikka kansallisen lainsäädännön soveltamista koskevien selvitysten laatiminen. Myös monet työoikeudelliset toimeksiannot, kuten työoikeudellisten sopimusten laadinta tai neuvonta työsuhteen ehdoissa ja päättämisessä jäävät rahanpesulain soveltamisen ulkopuolelle, sillä ne eivät ole taloudelliseen liiketoimintaan liittyviä liiketoimia. Näissäkään toimeksiannoissa ei ole kyse taloudelliseen toimintaan liittyvistä liiketoimista, joissa rahanpesu olisi mahdollista. Lakia ei sovellettaisi myöskään toiminnassa, joka koskee oikeudenkäyntiavustaja- tai oikeudenkäyntiasiamiestehtävien hoitamista.”. Aluehallintovirasto ehdottaa myös kyseisen kirjauksen osalta, että muut oikeudelliset palvelut tulisi huomioida hallituksen esityksessä varsinaisten asianajajien lisäksi määriteltäessä, mitä taloudelliseen toimintaan ja kiinteään omaisuuteen liittyvillä liiketoimilla tarkoitetaan, ja kerrottaessa rahanpesulain ulkopuolelle jäävistä toimeksiannoista.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi sivulla 25 uusia ilmoitusvelvollisia ovat muun muassa muut kiinteistöalan ammattilaiset, silloin kun nämä toimivat välittäjinä kiinteään omaisuuteen liittyvissä liiketoimissa, mukaan lukien sellaisen kiinteän omaisuuden vuokrauksen osalta, jonka kuukausivuokra on vähintään 10 000 euroa tai vastaava määrä kansallisena valuuttana, maksuvälineestä riippumatta. Aikaisemmin ilmoitusvelvollisiksi oli neljännessä rahanpesudirektiivissä määritelty kiinteistönvälittäjät, myös niiden toimiessa välittäjinä kiinteän omaisuuden vuokrauksessa, mutta ainoastaan liiketoimissa, joiden osalta kuukausivuokra on vähintään 10 000 euroa. Tällä hetkellä aluehallintovirasto valvoo rahanpesulain (444/2017) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 18 kohdan tarkoittamia välitysliikkeitä. Edellä mainitun kohdan mukaan rahanpesulakia sovelletaan kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetussa laissa (1075/2000, jäljempänä välitysliikelaki) tarkoitettuun kiinteistönvälitysliikkeeseen sekä vuokrahuoneiston välitysliikkeeseen. Hallituksen esityksessä tulisi ottaa tarkemmin kantaa siihen, mitä näillä muilla kiinteistöalan ammattilaisilla tarkoitetaan suhteessa nykyisiin välitysliikelain tarkoittamiin ilmoitusvelvollisiin eli kiinteistönvälitysliikkeisiin ja vuokrahuoneiston välitysliikkeisiin, jotka kuuluvat toimilupavalvottavina toimijoina aluehallintoviraston ylläpitämään välitysliikerekisteriin.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan rahanpesulaissa säädettäisiin siitä, mitkä viranomaiset valvovat rahanpesuasetuksessa määriteltyjä ilmoitusvelvollisia. Ehdotus vastaisi pääosassa nykytilaa ja siinä huomioitaisiin uuden Lupa- ja valvontaviraston perustaminen ja sille Poliisihallituksen

arpajaishallinnolta ja Etelä-Suomen aluehallintovirastolta siirtyvät valvontatehtävät. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi sivulla 109 kohdassa 5.1.2 todetaan, että uusien ilmoitusvelvollisten osalta muiden kiinteistöalan ammattilaisten, arvotavara-, jalometalli- ja jalokivikauppiaiden sekä kulttuuriesinekauppiaiden osalta valvojaksi tulisi Lupa- ja valvontavirasto. Ehdotus vastaisi pääosin nykytilaa, jossa kiinteistönvälittäjät (huomio oikeinkirjoitukseen hallituksen esityksessä), tavarakauppaa käyvät henkilöt ja taideteoksilla kauppaa käyvät tai niitä välittävät ovat tietyin edellytyksin olleet Etelä-Suomen aluehallintoviraston valvottavia. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi sivulla 125 todetaan kuitenkin, että myös asunto- ja kulutusluottojen välittäjät tulisivat Lupa- ja valvontaviraston valvottaviksi, joten asunto- ja kulutusluottojen välittäjät tulisi lisätä kohtaan 5.1.2 sivulle 109, mikäli näitä toimijoita kaavaillaan Lupa- ja valvontaviraston valvottaviksi. Aluehallintovirasto pyytää kiinnittämään lausunnossaan huomiota siihen, että luotonantajien ja vertaislainanvälittäjien rekisteröinti ja valvonta ovat siirtyneet 1.7.2023 alkaen Finanssivalvonnalle, joten aluehallintovirasto pitää tältä osin erikoisena, että hallituksen esitysluonnoksen mukaan asunto- ja kulutusluottojen välittäjien valvonta olisi tulossa Lupa- ja valvontavirastolle. Myös rahoitusalan ulkopuolisia monialan holdingyhtiöitä ja sijoittamiseen perustuvia oleskeluoikeusjärjestelyjä välittävät toimijat tulisivat Lupa- ja valvontaviraston valvottavaksi. Hallituksen esitysluonnokseen on kirjattu sivulle 141, että Suomessa ei myönnetä sijoittamiseen perustuvia oleskelulupia, joten niiden osalta kyseeseen tulisivat lähinnä toisten jäsenvaltioiden sijoittamiseen perustuvia oleskeluoikeusjärjestelyjä välittävät toimijat. Aluehallintoviraston mukaan näiden sijoittamiseen perustuvien oleskeluoikeusjärjestelyjä välittävien toimijoiden joukko näyttäytyy valvonnan näkökulmasta toistaiseksi määrittelemättömältä joukolta, jonka suuruuteen hallituksen esityksessä tulisi ottaa kantaa. Hallituksen esityksessä tulisi selvittää valvonnan kohdistamiseksi uusien ilmoitusvelvollisten osalta myös, millaisia toimijoita rahoitusalan ulkopuolisilla monialan holdingyhtiöillä käytännössä tarkoitetaan.

Aluehallintoviraston mukaan osoitettaessa Lupa- ja valvontavirastolle uusia valvottavia hallituksen esityksessä tulisi ottaa kantaa kokonaisvaltaisemmin henkilöstöresurssien tarpeen arviointiin käsiteltäessä uudistuvan lainsäädännön vaikutuksia Lupa- ja valvontavirastolle. Hallituksen esitysluonnoksessa sivuilla 125–126 todetaan, että Suomen Asianajajien valvojaksi oltaisiin esittämässä Lupa- ja valvontaviranomaista, joka edellyttää alkuvaiheessa perehtymistä ja myöhemminkin resursseja tehtävän hoitamiseksi. Arviolta Suomen Asianajajien valvontatehtävä vaatisi 1–2 henkilötyövuoden resursseja Lupa- ja valvontavirastolta. Huomioiden, että luonnoksen mukaan rahanpesuasetuksen soveltamisalasta ovat poistuneet aiemmin soveltamisalassa olleet taideteostenkauppiat, joiden osalta valvonta on kuulunut Etelä-Suomen aluehallintovirastolle ja myöhemmin Lupa- ja valvontavirastolle, nämä toimijat kuuluvat jatkossa käytännössä rahanpesuasetuksessa määriteltäviin kulttuuriesinekauppiasiin, joten muutoksen merkitys voi jäädä melko vähäiseksi. Aluehallintovirasto katsoo, että muilta osin uusien ilmoitusvelvollisten vaikutuksia Lupa- ja valvontaviraston rahanpesulain valvontaan ei ole arvioitu kattavasti tässä yhteydessä. Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan kuitenkin, että uusien ilmoitusvelvollisten valvonta aiheuttaisi kuitenkin erityisesti alkuvaiheessa Lupa- ja valvontavirastolle tarvetta perehtyä uusien ilmoitusvelvollisten toimintaan, arvioida niihin kohdistuvia riskejä ja esimerkiksi tiedottaa niille niihin kohdistuvista velvoitteista. Siten hallituksen esityksessä tulisi käsitellä laaja-alaisemmin ja konkreettisesti uusiin ilmoitusvelvollisiin liittyvää henkilöstöresurssien tarvetta. Henkilöstöresurssien arviointi ja perehdytyksen tarve koskevat rahanpesulain valvonnan henkilöstön lisäksi esimerkiksi uuden viraston ASPA-toimintoja, jotka ensimmäisessä aallossa hoitavat asiakaspinnassa uusien ilmoitusvelvollisten yhteydenotot. Aluehallintovirasto muistuttaa, että Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomukseen D/175/04.07.02/2023 on kirjattu Etelä

Suomen aluehallintoviraston rahanpesulain valvonnan osalta, että henkilöstön suurehko vaihtuvuus on heikentänyt lisävoimavarojen tuottavuutta käytännössä. Vaikka vuoden 2018 maa-arvioinnissa Etelä-Suomen aluehallintoviraston valvontaviranomaisten voimavarojen todettiin olevan aliresursoitu ja tämän jälkeen resurssien nousseen, erityisesti tilanteessa, jossa henkilöstön vaihtuvuus on ollut pysyvämpi ilmiö ja Lupa- ja valvontavirastolle on tulossa kokonaan uusia valvottavia, resurssien riittävyyteen tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Aluehallintoviraston mukaan valvontaviranomaisella ei ole ylimääräisiä resursseja. Lisäksi tässä yhteydessä muistutetaan, että myös Poliisihallituksen arpajaishallinnolta on siirtymässä Lupa- ja valvontavirastolle valvontatehtäviä kuten toimiluvallisten rahapelitoimijoiden rahanpesulain valvonta, mikä tarkoittaa määrittämätöntä ilmoitusvelvollisten joukkoa.

Hallituksen esitysluonnokseen sivulle 176 on kirjattu, että rahanpesulain 5 luvussa säädetään Etelä-Suomen aluehallintoviraston pitämästä rahanpesun valvontarekisteristä, jonne rekisteröidään ne aluehallintoviraston valvomat ilmoitusvelvolliset, jotka eivät ole toimilupavalvottavia tai velvollisia rekisteröitymään valvontaviranomaisen ylläpitämään muuhun rekisteriin. Sääntelyn tarkoituksena on ollut varmistaa, että aluehallintovirastolla olisi ajantasainen ja kattava tieto valvomistaan ilmoitusvelvollisista. Laissa on täsmennetty erikseen edellytyksiä, joiden nojalla aluehallintovirasto arvioi rekisteröitäväksi hakeneen valuutanvaihtotoimintaa harjoittavan ja yrityspalveluiden tarjoajan johdon ja merkittävien omistajien luotettavuutta. Rahanpesun valvontarekisteri on julkinen ja rahanpesulaissa säädetään erikseen tietojen poistamisesta rekisteristä sekä tietojen antamisesta verkkopalvelun kautta. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi sivulla 80 todetaan myös, että rahanpesun valvontarekisteristä ei säädetä EU-säädöksissä ja se on tarpeen edelleen säilyttää uudessa rahanpesulaissa niiden ilmoitusvelvollisten, joita rekisteröintivelvoite koskee, valvonnan tehostamiseksi. Aluehallintovirasto kannattaa rahanpesun valvontarekisterin säilyttämistä edelleen, mutta tuo esille konkreettisen haasteena muun muassa valvonnan yhteneväisyyden näkökulmasta rahanpesulain mukaisten sanktioiden merkitsemättä jättämisen rahanpesun valvontarekisteriin toimilupavalvottavien toimijoiden osalta. Tällä hetkellä rahanpesun valvontarekisteriin voidaan kirjata ainoastaan hallinnolliset seuraamukset niiden toimijoiden osalta, jotka eivät ole aluehallintoviraston toimilupavalvomia ilmoitusvelvollisia. Sen sijaan välitysliikkeiden, perintätoimen harjoittajien ja panttilainaamojen mahdolliset hallinnolliset seuraamukset jäävät kokonaan merkitsemättä julkiseen rekisteriin. Huomioitakoon tässä yhteydessä, että noin 1600 ilmoitusvelvollisen välitysala on toiseksi suurin aluehallintoviraston valvomista toimialoista, ja valvojakohtaisessa riskiarviossa toimialan kokonaisriskitaso on arvioitu merkittäväksi. Yhteensä kysymys on noin 1800 ilmoitusvelvollisesta, joiden mahdollisia sanktioita ei voida merkitä rahanpesun valvontarekisteriin. Aluehallintovirasto toteaa, että lainsäädäntö ei myöskään mahdollista rahanpesulain mukaisten sanktioiden kirjaamista toimilupavalvottavien rekistereihin, joiden ylläpito tai muut tehtävät eivät muutenkaan kuulu aluehallintoviraston rahanpesulain valvonnan tehtäviin. Hallituksen esitysluonnoksessa sanktioiden merkitseminen rahanpesun valvontarekisteriin tulisi ulottaa koskemaan kaikkia aluehallintoviraston valvomia ilmoitusvelvollisia. Tämä tarkoittaisi toimilupavalvottavien ilmoitusvelvollisten osalta vähintään sanktioiden merkitsemistä rahanpesun valvontarekisteriin, vaikka toimijoilla ei muuten olisikaan velvollisuutta hakeutua kyseiseen rekisteriin. Koska ilmoitusvelvollisten määrä kasvaa jatkuvasti, joka tapauksessa valvonnan tulevaisuutta ajatellen aluehallintoviraston näkemyksen mukaan kaikkien valvottavien tulisi olla yhdessä ja samassa rekisterissä valvonnan yhteneväisyyden ja vaikuttavuuden näkökulmasta. Koska tulevan Lupa- ja valvontaviraston osalta moni asia on edelleen kesken, aluehallintovirasto ehdottaa rahanpesulain kokonaisuudistuksessa ratkaistavaksi sanktioiden rekisteriin merkitsemisen siltä osin kuin se on tarpeen ilmoitusvelvollisten yhdenvertaisen kohtelun

varmistamiseksi. Myös välityслиikkeiden, perintätoimen harjoittajien ja panttilainaamojen mahdolliset hallinnolliset seuraamukset tulisi voida kirjata julkiseen rahanpesun valvontarekisteriin valvonnan tehostamiseksi.

Aluehallintovirasto on tuonut esille rahanpesulain kokonaisuudistusta koskevien muutostarpeiden osalta, että nykyisen rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 10 kohdassa viitataan yrityspalvelun tarjoajan määritelmässä kolmanteen osapuoleen, jolle liiketoimintana palveluita tarjotaan, mutta rahanpesulaissa tai sen esitöissä ei ole avattu tarkemmin, mitä kolmannella osapuolella tarkoitetaan. Kolmannen osapuolen poistaminen kokonaan rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 10 kohdasta on ollut aluehallintoviraston ensisijainen ehdotus. Koska kansallista liikkumavaraa ei ole tässä määrin, aluehallintoviraston mukaan vähintään hallituksen esitysluonnokseen tulisi lisätä Euroopan komission kesällä 2025 kirjallisesti valtiovarainministeriölle antama näkemys yrityspalvelun tarjoajan määritelmän kolmannelta osapuolelta täydentämään rahanpesuasetuksen 2 artiklan 11 kohdan määritelmää. Tähän Euroopan komission näkemukseen nojaten aluehallintovirasto katsoo, että kolmatta osapuolta käytetään selventämään sitä, että kuuluakseen rahanpesulain soveltamisalaan toimija ei voi suorittaa rahanpesuasetuksen 2 artiklan 11 kohdan a-e) alakohtien toimintoja itselleen, koska tällöin kyseessä ei olisi liiketoimintana tarjottava palvelu. Aluehallintovirasto muistuttaa, että yrityspalvelun tarjoajien rekisteröintejä ja valvontaa ei voida jättää tekemättä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi. Aluehallintovirasto on lähettänyt asiasta kannanottopyynnön valtiovarainministeriölle huhtikuussa 2024, ja valtiovarainministeriö on pyytänyt näkemystä komissiolta vasta kesällä 2025. Epäselvä laintila on aiheuttanut sen, että puutteellisilla tiedoilla yrityspalvelun tarjoajien valvontaa ja rahanpesun valvontarekisteriin rekisteröintiä ei ole ollut mahdollista edistää ennen Euroopan komissiolta saatua näkemystä. Aluehallintovirasto katsoo, että selvennys kolmannelta osapuolelta tulisi lisätä hallituksen esitykseen, jotta valvontaviranomainen voi arvioida yksiselitteisemmin toimijan kuulumista rahanpesulain soveltamisalaan yrityspalvelun tarjoajana. Aluehallintovirasto toteaa, että edellä esitetty näkemys ei kavenna rahanpesulain soveltamisalaa vaan se koskisi tällöin suurempaa joukkoa yrityspalvelun tarjoajia.

Hallituksen esitysluonnoksen sivulla 191 ehdotetussa rahanpesulain 67 §:ssä säädettäisiin tietojenvaihdosta valvojien ja muiden viranomaisten kesken siten, että sallitut tietojenvaihtotilanteet koskisivat tiettyjä toimijoita. Kyseinen säännös mahdollistaisi eri valvontaviranomaisten yhteistyön tilanteissa, joissa tehtävät liittyisivät rahanpesun torjuntaan, tilintarkastuksen valvontaan tai asianajajien valvontaan EU:n sääntelyn mukaisesti. Tietojenvaihto olisi tarkoituksenmukaista esimerkiksi silloin, kun havaittaisiin epäilyttävää toimintaa, jonka selvittäminen edellyttäisi useamman viranomaisen toimivallan alaista tietoa. Kolmannessa momentissa säädettäisiin siitä, että salassapitovelvollisuus ei estäisi tietojen luovuttamista kansallisesti rahoitusmarkkinoiden valvonnasta vastaaville viranomaisille tai muille viranomaisille, joilla olisi lakisääteisiä tehtäviä rahanpesun, sen esirikosten tai terrorismin rahoituksen torjunnan tai tutkinnan alalla. Nykyinen rahanpesulaki mahdollistaa tietojenvaihdon toisten valvojien kanssa, ja tietojenvaihtoa tehdään tiiviisti myös KRP:n rahanpesun selvittelykeskuksen kanssa. Aluehallintovirasto pitää kuitenkin ongelmallisena nykytilannetta, jossa eräissä tapauksissa lainsäädäntö ei näytä mahdollistavan tietojenvaihtoa, ja siten aluehallintovirasto ehdottaa epäkohdan korjaamista uuden lain myötä. Esimerkiksi aluehallintoviraston ja Verohallinnon välillä ei ole olemassa sellaista tietojenvaihtopykälää, joka mahdollistaisi tietojen luovuttamisen Verohallinnolle tai hyödyllisten tietojen vastaanottamisen Verohallinnolta (Harmaan talouden

selvitysyksiköltä) riskiperusteisen valvonnan suuntaamiseksi. Se, ettei tietoja voida luovuttaa suoraan Verohallinnolle vaan ne toimitetaan rahanpesun selvittelykeskuksen kautta, hidastaa prosessia ja ongelmatapauksiin puuttumista. Aluehallintoviraston mukaan hallituksen esitykseen tulisi kirjata sanamuodoltaan selvemmin omaehtoisesta tietojen luovuttamisesta salassapitovelvollisuuden estämättä ja yksilöidä tarkemmin luonnoksessa mainitut muut viranomaiset, joille tietoja voidaan luovuttaa.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi sivulla 241 rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain yleisiin säännöksiin, tarkemmin 1 luvun 2 §:ään on kirjattu, että soveltamisalan mukaan rahanpesulakia sovelletaan rahanpesuasetuksen 3 artiklassa tarkoitettuihin ilmoitusvelvollisiin. Tämän lisäksi kyseisessä pykälässä on lueteltu eräitä ilmoitusvelvollisia viittaamalla kyseiseen rahanpesuasetuksen artiklaan. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan listauksessa ei ole huomioitu kuitenkaan enemmistöä aluehallintoviraston (myöhemmin Lupa- ja valvontaviraston) valvomista non-financial sektorin toimijoista kuten esimerkiksi jalometalli- ja jalokivikauppaa harjoittavat tahot, arvotavarakauppaa harjoittavat tahot, kulttuuriesineiden kauppaa harjoittavat tai siinä välittäjinä toimivat tahot, sijoittamiseen perustuvia oleskeluoikeusjärjestelyjä välittävät toimijat, rahoitusalan ulkopuoliset monialan holdingyhtiöt ja yrityspalvelujen tarjoajat. Myöskään aluehallintoviraston valvomat rahoituspalveluiden tarjoajat, sijoituspalveluiden oheispalveluiden tarjoajat ja valuutanvaihtajat eivät käy suoraan ilmi säännöksestä. Aluehallintovirasto pyytää kiinnittämään huomiota soveltamisalan selventämiseen siltä osin, että säännöksessä eräitä ilmoitusvelvollisia koskevan luettelon tulisi olla kattavampi ja siten sisältää kaikki ilmoitusvelvolliset, vaikka hallituksen esitysluonnoksessa viitataan rahanpesuasetuksen 3 artiklassa tarkoitettuihin ilmoitusvelvollisiin. Varsinkin tilanteessa, jossa eri valvojien valvottavia on saman määritelmän sisässä rahanpesuasetuksessa (tästä esimerkkinä finanssilaitos), ilmoitusvelvolliset tulisi kirjata rahanpesulakiin selvemmin.

Nivalainen Pia

Etelä-Suomen aluehallintovirasto - Elinkeinovalvonta, rahanpesulain valvonta